

קול קורא להגשת הצעות לתכניות לעידוד אקטיביזם חברתי של צעירות במצבי הדרה

[הקנה למפעלים מיוחדים](#) מקרנות הביטוח הלאומי בשותפות עם קרן גנדיר, מזמינות רשויות מקומיות ועמותות העוסקות בתחומי חברה וקהילה, רווחה, בריאות, פיתוח פנאי, חינוך, חברה אזרחית וכו' להגיש הצעות להפעלת תכניות קהילתיות לצעירות החיות במצבי הדרה ומתמודדות עם אתגרי חיים מורכבים.

המונח "צעירות במצבי הדרה" בהקשר של קול קורא זה מתייחס לצעירות שסובלות מהעדר תחושת השייכות והתמיכה בחברה בשל מגוון רחב של גורמים, כגון: מוגבלויות פיזיות או נפשיות, מצבי סיכון, עוני, העדר תמיכה חברתית ומשפחתית, שייכות מגזרית וכדומה.

מטרת הקרנות בפרסום קול קורא זה הינה ליצור קהילות של צעירות במצבי הדרה שתפעלנה כדי לקדם אג'נדה חברתית, ובכך ליצור שינוי בשלושה מעגלים: האישי- כגון: חיזוק מסוגלות עצמית, שיפור איכות חיים ותפישת עתיד. קהילתי: יצירת קהילת שייכות בעלת קשרים איכותיים ופעולת לטווח הארוך. חברתי: הגדלת הזיקה והאחריות החברתית בין לבין סביבתן.

בקשות לסיוע יש להגיש על גבי טופס הבקשה, בצירוף כלל המסמכים הנדרשים ובהדפסה בלבד.

להלן מפורטים - (1) רקע, רציונל, אוכלוסיות יעד ומטרות (2) גובה הסיוע (3) תנאי סף (4) עדיפויות (5) דרישות נוספות (6) תהליך הטיפול והערכת הבקשות (7) אופן הגשת הבקשה (8) יצירת קשר

1. רקע, רציונל, אוכלוסיית יעד ומטרות

תקופת הבגרות הצעירה:

"בגרות צעירה" או "בגרות בהתהוות" (emerging adulthood), היא מושג שהתגבש בעולם המערבי בעשרים השנים האחרונות. שמה מעיד על אופייה: זהו שלב במעבר מהתבגרות לבגרות שבו הצעירה לרוב עדיין לא הקימה משפחה ולא גיבשה מסלול קריירה ברור, ומתקשה לעמוד בזכות עצמה רגשית וכלכלית.

הבגרות הצעירה נחשבת לתקופה קריטית שמשפיעה על חייו של האדם, והבחירות שיבחר בשלב זה יקבעו את צורת חייו, את הישגיו ואת אושרו בעתיד. התמודדות מיטבית בתקופה זו משפיעה על הפרט ועל החברה שבה הוא חי. אפשר לתאר זאת באופן ציורי: הצעיר עומד בפרשת דרכים שממנה נפרשים מסלולים רבים. אם יינתנו לו הזמן והכלים לבחון ולהעריך את המסלולים, יגדלו סיכוייו לבחור את המסלול האופטימלי עבורו. ככל שיהיה מוגבל בתהליך ימעטו סיכוייו להצליח ולהגשים את עצמו.

תקופה זו מציבה אתגרים מורכבים לצעירות ולצעירים הבאים מרקע של הדרה חברתית ו/או כלכלית, החווים העדר של מערכות תמיכה ומצוקה במספר תחומי חיים אשר מהווים חסם למימוש אופטימאלי של הפוטנציאל הגלום בהם. אמנם בעשור האחרון התפתחו שירותים חברתיים לצעירים, אך ברובם אין התייחסות מובחנת לצעירות והעבודה עם הצעירות ממיקומים חברתיים שוליים עודה בראשיתה ויש צורך בפיתוח מודלים מותאמים מגדרית.

צעירות במצבי הדרה עשויות לסבול ממגוון רחב של קשיים, ובהם:

- העדר בטחון חברתי – תחושת חוסר מוגנות, היעדר עורף משפחתי או תמיכה חברתית, העדר תחושת שייכות
- היעדר מיומנויות ומאפיינים אישיותיים - היעדר כישורי חיים ומיומנויות בסיסיים הנדרשים כדי לעמוד במשימות החיים בגיל זה, קשיים רגשיים וקשיי הסתגלות חברתית, תפיסת מסוגלות עצמית נמוכה, חוסר יכולת לחלום, חוסר יכולת לראות עתיד
- מצוקה כלכלית – היעדר השכלה, השתכרות נמוכה (אם בכלל), קושי לספק לעצמן את צרכי הקיום הבסיסיים, ובפרט דיור

לצעירות אלו, בדומה לצעירות אחרות בגילן, מגיע לפתח ולממש את עצמן במישורי החיים השונים: להרגיש שייכות ומשמעות בקהילה, לבנות מערכות יחסים משמעותיות, לפתח פעילות פנאי, לבנות משפחה, להתגורר במקום מגורים הולם, לממש את הזכויות המגיעות להן בחוק, לחיות ברמה כלכלית סבירה ולמצות את יכולתן בשוק התעסוקה. אך זכויות אלו אינן מוענקות ואת מימושן יש לתבוע.

תקופת הבגרות הצעירה מעלה שאלות לגבי מטרות העבודה עם צעירים והפרקטיקות המתאימות להשגת מטרות אלה. שכן, הם אינם עוד בני נוער ופרקטיקות- כגון שימוש בסמכות או דאגה להגנה המשמשות לעבודה עם בני נוער אינן רלוונטיות לגביהם. התנדבות, אזרחות פעילה, מעורבות חברתית- קהילתית כמו גם שותפות והקניית ידע סוציו פוליטי מתוארים בספרות המקצועית כפרקטיקות המקדמות צעירים וצעירות. בהקשר זה מוזכרות שתי פרקטיקות מיטביות:

אזרחות פעילה כמנוף לשינוי:

מתבססת על ההנחה שיכולתו של האדם לשפר את חייו תלויה בכוחו לחוות יציאה מחוסר אונים לשליטה על סביבתו, לשנות מצב חברתי קיים שבתוכו הוא נמצא, לשאוף ולקבל החלטות לגבי עתידו. תפישה זו מתמקדת בכוחותיו של האדם, זכויותיו ויכולתו לזהות פתרונות לשיפור רווחתו הנפשית. נקיטת פעולה אזרחית מגבירה את תחושת היכולת והמסוגלות העצמית. שמאפשרות לפרט להתמודד בהצלחה עם אתגרי חיים. ידע זה מאפשר לצעירים וצעירות ניתוח ביקורתי של החברה ויכולת לפעול לשינוי מצבים חברתיים שזיהו באמצעות ידע זה. אלה מתוארים כפרקטיקות מיטביות המחזקות צעירים וצעירות ואת היכולת שלהם להשתלב ולשנות מצבי חיים בעצמם. נראה כי התנדבות ומעורבות אזרחית מאפשרת לצעירים וצעירות לפתח את הכישורים והיכולות המקצועיים שלהם, ולפתח תחושת מסוגלות גבוהה.

מחקרים מראים שצעירים בעלי הכנסה נמוכה הגדילו את הסיכוי שלהם לתעסוקה איכותית יותר ולעליה משמעותית ברמת ההכנסה. מעורבות והשתתפות אזרחית פעילה סייעה להם לשפר את הכישורים שלהם בתחום העבודה. השתתפות בקבוצה שעוסקת במעורבות חברתית היתה ההזדמנות הראשונה בחייהם כבוגרים לחוות מערכת קשרים חיובית השתתפות במיזמים חברתיים חשפה אותם לאנשים שהיוו עבורם מודל חיובי ומקור לחיקוי במיוחד לגבי היכולת ליצור תמונת עתיד טובה יותר עבור עצמם.

בניית קהילה כמנוף לשינוי:

קהילה במשמעותה הרחבה מתייחסת להתארגנות קבוצתית של מספר אנשים, שקיימים ביניהם יחסי גומלין יציבים, ותמיכה הדדית, לאורך זמן. לחברי הקהילה יש בדרך כלל מכה משותף או מטרות מוסכמות. ההשתייכות לקהילה מהווה אמצעי להתפתחות עצמית, לחוויית שייכות וביטחון.

קהילה- מאפשרת לפרט לחוות תחושת שייכות, ליצור קשרים בין-אישיים, להגדיל את יכולתם לתמוך ולקבל תמיכה מהזולת. תמיכה חברתית משפיעה בצורה ישירה על רווחתו הנפשית של הפרט ובכוחה להגביר את יכולתו להתמודד טוב יותר עם מצבי החיים (לב שדה,). שייכות לקהילה מאפשרת לו להיות נגיש יותר למשאבים פוטנציאליים בסביבתו, ליצור קשרים איכותיים שהובילה לפתיחת הזדמנויות. להיות חלק מרשת חברתית שמתאפיינת באמון ושתוף פעולה במיוחד במצבי שינוי ואתגרי חיים.

בהקשר הנוכחי קהילה מוגדרת כקבוצה של שני בני אדם או יותר, שקיימים ביניהם יחסי גומלין יציבים, התלויים במידה שיש להם אינטרסים או מטרות משותפים ובמידה שהם תופסים את עצמם כחברים בקבוצה.

קבוצה מוגדרת במילון "רב מילים" כ"מספר בני אדם שיש להם מכה משותף ההופך אותם ליחידה אחת, כגון הימצאותם במקום אחד באותו זמן, מטרה משותפת, פעילות משותפת ועוד".

בעשור האחרון התפתחו אמנם שירותים שונים לצעירים בישראל, אך רוב השירותים לא כוללים התייחסות מגדרית מובחנת המכירה במציאות חייהן של צעירות במצבי הדרה ובצרכים ייחודיים הנובעים מכך. העבודה עם צעירות במצבי הדרה עודה בראשיתה ויש צורך בפיתוח פרקטיקות ומודלים שיסייעו ביצירת תשתית שירותים רחבה ותורת פרקטיקה ומדיניות מגדרית ברורה.

המיזם המשותף של הקרן למפעלים מיוחדים וקרן גנדיר מיועד לפיתוח תכניות חדשניות וייחודיות- המבוססות על שותפות בין רשויות וארגונים מומחי ידע. התכניות מיועדות לסייע לצעירות מודרות באמצעות הקמת קהילות של צעירות שיפעלו באופן אקטיבי לשינוי מצבן על פי העקרונות הבאים:

- שיתוף מלא של הצעירות חברות הקהילה כמובילות של הפעילות למען עצמן - אחריות וסמכות בתהליכי קבלת החלטות, בבניית התכנית ובהפעלתה
- קבוצת הצעירות פעולת בשלושה מעגלים: מימוש מטרות קבוצתיות, השפעה במעגל רחב יותר (על הקהילה המקומית, על צעירות אחרות שבמצבן, על מודעות ציבורית וכדומה), ומימוש מטרות אישיות.
- הקבוצה פועלת בתוך הקהילה הרחבה: מייצרת קשרים עם קבוצות רלוונטיות אחרות בקהילה והרשות המקומית או הארצית, ישנו שימוש בפלטפורמות קיימות ובמשאבים רלוונטיים לטובת הפעלת התכנית ולטובת החברות

מטרת המיזם:

צעירות מודרות יצליחו לממש את הפוטנציאל שלהן ולבנות חיים עצמאיים ובעלי משמעות כחלק מהקהילה וכן תתקדמנה בחקירה, פיתוח, ומימוש של תמונת העתיד שלהן.

המיזם מבקש לקדם מטרה זו באמצעות תכניות חדשניות המבוססות על תפישה חברתית קהילתית, הרואה בצעירות אלו שותפות בתהליך שיקומן באמצעות בניית קהילת שוות, אקטיביזם חברתי, ותוך הגדלת ומינוף המחויבות של הרשויות והקהילות אליהן.

אוכלוסיית היעד לתכניות המוצעות:

צעירות במצבי סיכון / או בהדרה בטווח הגילאים שבין 18-30 (שאינן במערכת החינוך), אשר להן לפחות שניים מבין המאפיינים הבאים:

רקע אישי

1. חסרות תמיכה/עורף משפחתי
2. חוו בעברן מגוון חוויות מעכבות התפתחות
3. בידוד חברתי, אין רשת חברתית, אין השתייכות לקהילה, מודרות

מאפיינים אישיים

1. היעדר כישורי חיים
2. קשיים רגשיים וקושי הסתגלות חברתית
3. תפישת עתיד לקויה ותחושת מסוגלות עצמית נמוכה

מאפיינים כלכליים/ תעסוקתיים

1. במצוקה כלכלית
2. מובטלות או עובדות בעבודות בלתי מקצועיות ובשכר נמוך

רכיבי התכנית/ פעילויות שיבוצעו במסגרת התכנית ואחריות המציע:

על התכנית לכלול את הרכיבים הבאים:

1. איתור וזיהוי של אוכלוסיית היעד תוך התייחסות לצרכים המובחנים של קבוצות של צעירות. ניתן לבחור קבוצות על בסיס מקומי או על בסיס צורך משותף, כגון: מגזר (ערבי, חרדי, יוצאי אתיופיה, עולים ממדינות הקווקז), צעירות שלא סיימו תיכון, בוגרות סידורים חוץ ביתיים, אימהות צעירות, צעירות עם מוגבלויות, וכדומה.
2. בניית קהילות של צעירות בניהול עצמי - לחברות הקהילה תינתן אחריות וסמכות בבניית התכנית ובהפעלתה כולל תהליכי קבלת החלטות הנוגעות להתנהלות היומיומית, לתכני העשרה ולתחומי ההשפעה
3. ביצוע פעילויות קבוצתיות בשלושה מעגלים:
 - (1) מימוש מטרת אישיות
 - (2) פעילות לטובת הקבוצה
 - (3) פעילות לטובת המעגל הרחב יותר (הקהילה המקומית, צעירות אחרות שבמצבן, מודעות ציבורית וכדומה)

4. מעורבות אזרחית – העלאת המודעות לסביבתן ולהקשר הקהילתי בו הן חיות, והשתתפות פעילה ביצירת השפעה על הקהילה ועל נשים אחרות. הקבוצה פועלת בתוך הקהילה הרחבה: מייצרת קשרים עם קבוצות רלוונטיות אחרות בקהילה המקומית או הארצית, ישנו שימוש בפלטפורמות קיימות ובמשאבים רלוונטיים לטובת הפעלת התכנית ולטובת החברות
5. ליווי קבוצתי

2. גובה הסיוע

1. משך הסיוע הוא עד שלוש שנות הפעלה. הקרנות רשאיות להחליט על משך סיוע נמוך מהתקופה שצוינה בהתאם לשיקול דעתן של הועדות המאשרות בנוגע לתכנית הספציפית.
2. סכום הסיוע יהיה בטווח שבין 450-750 אלף ₪ לתכנית, לפי היקפה, מספר המשתתפים, מספר האתרים ומורכבות מודל הפעלה. הקרנות רשאיות להחליט על סכום סיוע נמוך או גבוה מהסכומים שצוינו בהתאם לשיקול דעתן של הועדות המאשרות בנוגע לתכנית הספציפית.
3. שיעור ההשתתפות לא יעלה על עד 60% מסך התקציב. תכניות שיופעלו ביישובים המדרגים באשכול 1-4 יקבלו סיוע של עד 70% מסך התקציב.
4. סעיפי הסיוע: מימון כוח האדם הייעודי לתוכנית כגון רכז/ת, פעילויות שוטפות לצורך קיום הקהילה, תקורה ניהולית של עד 5%

3. תנאי סף* (היבטים שהם בגדר חובה)

רשאים להגיש הצעות לתוכניות אך ורק המציעים העומדים בתנאי הסף להלן:

1. המציע הינו ארגון המאוגד כחוק בלבד, העומד בתנאים הבאים –
 - מוסד ציבור (עמותה, חל"צ) המחזיק באישור ניהול תקין.
 - רשות מקומית או משרד ממשלתי;
2. המציע הינו ארגון בעל ניסיון מוכח של 3 שנים לפחות בפיתוח והפעלה של תכניות לצעירות במצבי סיכון.
3. התכנית המוצעת הינה לסיוע שאינו מתחייב מכוח חוק או תקנה.
4. יינתן סיוע לתכנית המיועדת למינימום של 30 משתתפות לשנה, בכל שנה, ועל המציעים להתייחס לצפי פוטנציאלי של מספרי המשתתפות המתוכננים בתקופת התכנית.
5. לא יינתן סיוע לתכנית הכוללת פעילויות בתחום של שיקום תעסוקתי/קידום השכלה וטיפול רגשי.
6. [התחייבות להשלמת מימון](#)
7. יינתן סיוע בעמידה בתנאים המפורטים ב**[מסמך 'תנאים ועקרונות פעולה'](#)**

*סיוע הקרנות כפוף להוראות חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, ובכל מקום בו תימצא סתירה בין הכתוב במסמך זה לבין הוראות החוק ו/או התקנות ו/או התקנונים – תגבר ידם של הקבוע בחוק, בתקנות ובתקנונים.

4. עדיפויות (היבטים שהם בגדר יתרון)

עדיפות תינתן:

1. לתכניות שיפעלו ברשויות מקומיות מאשכולות למ"ס 4-1.
2. לתכניות המציגות מענים קהילתיים חדשים וחדשניים עבור הצעירות.
3. לתכניות המשלבות התאמה לאזורים בפריפריה הגאוגרפית/חברתית או למגזרים מיוחדים.
4. לתכניות המציגות קשר לקהילה המקומית ומוסדותיה ולרשות המקומית - הפעילויות שיתבצעו במסגרת התכנית, ובפרט אלו שיתבצעו בקהילה, יעשו בתיאום ובסנכרון עם הרשות המקומית

5. דרישות נוספות

1. איסוף, עדכון תיעוד ודיווח מידע אודות משתתפות התכנית והפעילויות המתבצעות במסגרת התכנית, לפי מתווה שיוגדר על ידי צוות המיזם.
2. מינוי רכזת לתכנית וצוות ועדת היגוי מלווה.
3. השתתפות הרכזת בצוות רכזות ארצי ובתכנית הכשרה ארצית. השתתפות בקבוצת למידה שתהווה קהילת עמיתים לומדת.
4. נדרשת השתתפות במחקר הערכה.
5. יש להגיש את כל המסמכים הנדרשים, בהתאם למפורט ב**מסמך 'תנאים ועקרונות פעולה'**
6. לבקשות העולות על 1 מיליון ש"ח ייתכן ותידרש בדיקה ייעודית של הארגון, במידה ומגיש הבקשה הינו ארגון שלא הגיש בעבר בקשות לסיוע הקרנות, או שהקרנות התרשמו כי יש צורך בכך במסגרת ניהול סיכונים שערכו לפרויקט המוצע.
7. לאחר תהליך אישור הבקשה בוועדות המוסד לביטוח לאומי, הארגון יידרש לחתום על הסכם משפטי אשר יכלול התחייבויות בגין: פרסום, מחקר ובקרה; עיגון אבני דרך לפרויקט; אופן פריסת התשלומים.

6. תהליך הטיפול והערכת הבקשות

1. ההצעות יעברו בדיקה ראשונית לבחינת עמידה בתנאי הסף.
2. ההצעות תדורגנה לפי סדרי עדיפויות ואיכות ההצעות.
3. בדיקת ההצעות תיערך באמצעות כלי מיון שפותח על ידי הצוותים המקצועיים במוסד לביטוח לאומי.
4. ההצעות שיוגשו ייבדקו על ידי ועדת בחירה בה חברים נציגי השותפים, אשר ייבחנו את ההצעות שתוגשנה על פי מימדי הערכה המפורטים להלן:

- הצורך בתכנית
- מטרות, תוצאות ומדדי הצלחה
- רצינות
- יישומיות והיתכנות
- קיימות והרחבה

- יכולת הארגון לתמוך בתכנית
- ערך מוסף לקרנות
- תקציב התכנית

5. בתום תהליך המיון יובאו ההצעות המתאימות לאישור בוועדות הפנימיות והחיצוניות של המוסד לביטוח לאומי וקרן גנדיר.
6. מתן הסיוע של הקרן למפעלים מיוחדים מותנה גם באישור שר הרווחה והשירותים החברתיים.
7. סיוע יינתן לבקשות בשלות העומדות בתנאי הסף, ובהתחשב באיכות הבקשות ובסדרי העדיפויות, ועד לניצול המלא של התקציב.

יובהר כי הקרנות אינן מתחייבות לקבל ו/או לממן כל בקשה שהיא

7. אופן הגשת הבקשה

את הבקשות יש להגיש על גבי [טופס הבקשה](#) בצירוף כלל המסמכים הנדרשים ובהדפסה בלבד. בקשות בכתב יד לא תתקבלנה.

את הבקשה, בצירוף כל המסמכים הנדרשים, יש להעביר בדואר אלקטרוני לכתובת: kolkore-kmm@nioi.gov.il

כמו כן, יש להעביר את הבקשה בשלושה עותקים באחת מהדרכים הבאות:

- א. בדואר רשום אל: הקרן למפעלים מיוחדים, אגף קרנות המוסד לביטוח לאומי, שד' וויצמן 13, ירושלים
- ב. במסירה ידנית - לכתובת: אגף קרנות הביטוח הלאומי, רחוב דיסקין 9 א' קומה 4 ירושלים. עד השעה 16:00. לידי גב' אביבה ניסים- מזכירת הקרן.

מועד אחרון להגשת בקשות – 17.7.2017

8. יצירת קשר

מפגש חשיפה:

המעוניינים להשתתף במפגש מציעים שיערך לצורך חשיפת המיזם חשיבותו ומטרותיו מוזמנים להירשם [כאן](#).

יש להירשם למפגש החשיפה עד ליום 18.6.17.

בבקשת ההרשמה יש לציין שם הארגון הפונה, מס האנשים שברצונו לשלוח למפגש בציון שמותיהם ותפקידם, פרטים ליצירת קשר לרבות מספר טלפון ודוא"ל.

מפגש חשיפה למציעים יתקיים ביום חמישי, ה-22.6.17 בסניף ביטוח לאומי ברמת גן, רחוב החשמונאים 15, קומה 4-חדר 416, החל משעה 9:30 ויסיימו בצהריים – סדר היום למפגש זה יפורסם באתר.

השתתפות במפגש החשיפה הינו חיוני למיקוד התוכנית המוגשת ולהבנת המיזם.

שאלות הבהרה:

באפשרות המציעים לשאול שאלות הבהרה בכתב באמצעות הדוא"ל kolkore-kmm@nioi.gov.il עד לתאריך 10.6.17. תשובות לשאלות יועלו לאתר הביטוח הלאומי וגנדיר באופן מרוכז ביום 15.6.17. מומלץ לעקוב באתר הקרן בנוגע ללוחות הזמנים, במידה וייעשו שינויים.